

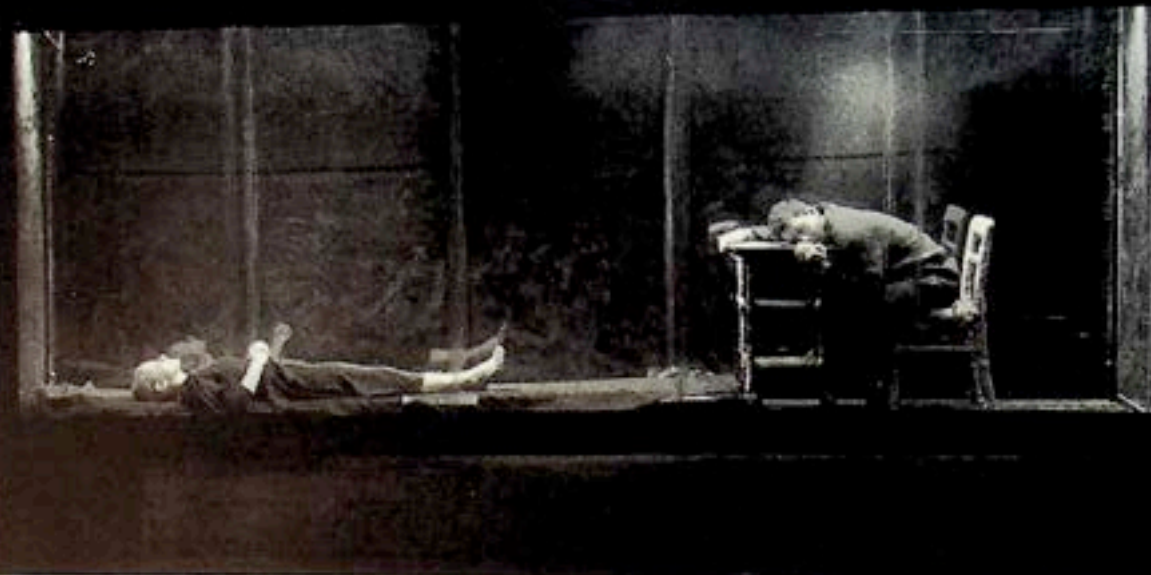
marzec-październik: prezentacje spektakli teatralnych • filmy fabularne
• spektakle teatru telewizji • konferencje • spotkania • wystawy

wrocław 2006

archipelag Tadeusza Różewicza

spektakle

FILIP STĘPIAN (LUBIMAN)

Odchodzi

SCENA PLASTYCZNA KUL

Premiera: 18 października 2003

Reżyseria: Leszek Mądzik

Muzyka: Marek Kuczyński

Wokal: Urszula Dudziak

Występują: Janusz Buchoski, Andrzej Dobosz, Przemysław Dudek,
Jarosław Figura, Piotr Figut, Monika Michałowicz, Justyna Niezgoda,
Tomasz Płuta, Michał Winiarczyk, Bartłomiej Witek

teraz kiedy piszę te słowa spokojne oczy matki spoczywają na
mnie na mojej ręce na tych okaleczonych oślepionych słowach.
oczy naszych matek przenikające serca i myśli są naszym sumie-
niem sądzą nas i kochają
pełne miłości i strachu
oczy matki

Matka patrzy na syna kiedy on stawia pierwsze kroki i potem
kiedy szuka drogi, patrzą kiedy syn odchodzi, ogarniają spojrze-
niem całe życie i śmierć syna

Tadeusz Różewicz *Matka odchodzi*

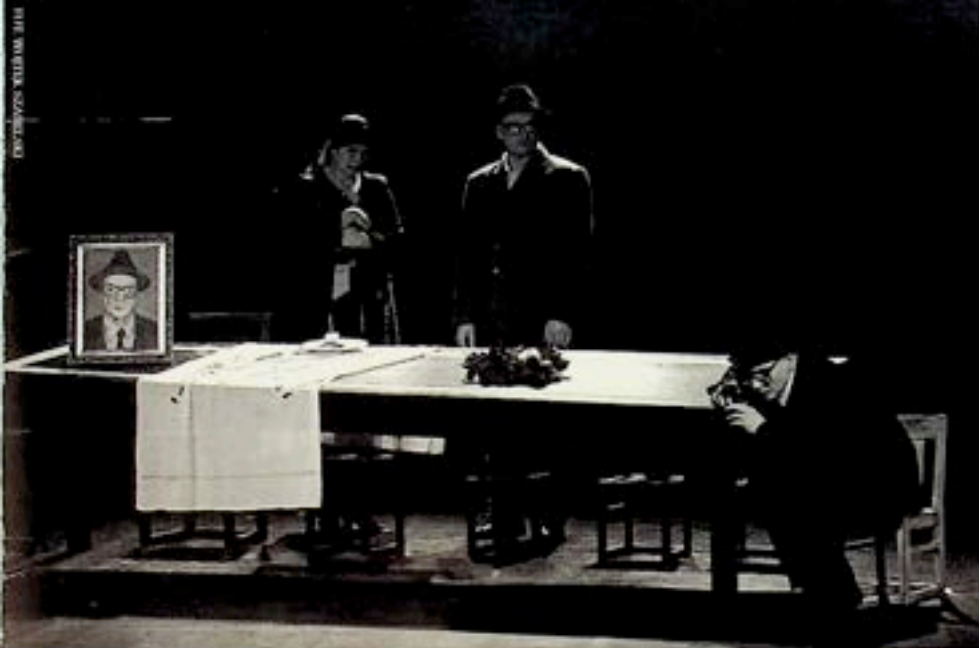
Odchodzi – każdy lub ktoś bliski.

Uczucie jakie łączyło Tadeusza Różewicza z Mamą silnie mnie
dotknęło. Takie świadkowanie w ostatnich chwilach, pełne uczu-
cia, miłości i niepewności, czy wszystko się dla Niej uczyniło.
Ta świadomość nie daje spokoju – oczy matki przenikają jeszcze
silniej, kiedy już jej nie ma. Szukałem obrazu dla tych przestrzeni
i dla tego dramatu.

Leszek Mądzik

Odchodzi

20 KWIETNIA (CZWARTEK), GODZ. 18:00, 20:00
SCENA WROCŁAWSKIEGO TEATRU WSPÓŁCZESNEGO

Asystent reżysera: Jarosław Felczykowski
 Inspicjent: Janina Sachwanowicz-Niakas
 Sufler: Anna Kruzińska

Ta sztuka jest pożegnaniem z Kafką. Najwyższy czas. Ten „kret” zbyt wiele wydrążył korytarzy w moich myślach. Czas go przepędzić z głowy. W okresie najbujniejszego u nas rozkwitu „kultu jednostki” zacząłem myśleć o napisaniu książki *Śladami Kafki*. Chyba w listopadzie 1949 roku pojechałem do Pragi – była to moja pierwsza „zagraniczna” podróż. [...] Drugi (i ostatni raz) byłem w Pradze w roku 1957. Z obu tych podróży zostały notatki, a nawet pierwsze rozdziały planowanej książki *Śladami Kafki*. Książki nie napisałem, a fragmenty weszły do innych książek jako „małe prozy”. Po napisaniu *Odejścia głodomora* nie miałem jeszcze dość siły, żeby uciec od Kafki, i tak przystąpiłem do następnej (i ostatniej – jestem tego świadom) sztuki związanej z Osobą Kafki. Kafka to dla mnie „Czarna dziura” na niebie literatury europejskiej... trzeba być ostrożnym, on może połknąć i zniszczyć... [...]

TADEUSZ RÓŻEWICZ *Kartki wydarte z dziennika*

Pułapka

TEATR IM. WILAMA HORZYCY W TORUNIU

Premiera: 7 stycznia 2006

Reżyseria i scenografia: Péter Gothár (Węgry)

Kostiumy: Aleksandra Semenowicz

Muzyka: Zsófia Tallér (Węgry)

Występują: FRANZ – Filip Frątczak, OJIEC – Paweł Tchórzelski, MATKA – Karina Krzywicka, OTTLA – Anna Magalska-Milczarczyk, ELLI – Agnieszka Wawrzkiwicz, VALLI – Jolanta Teska, KAROL – Radosław Garncałek, JÓZIA – Anna Romanowicz-Kozanecka, MAKS – Sławomir Maciejewski, FELICE – Matylda Podfilipska, GRETA – Maria Kierzkowska, SZEWC – Paweł Tchórzelski, SYN SZEWCIA – Grzegorz Wiśniewski, SZEWCOWA – Małgorzata Abramowicz, JANA – Agnieszka Wawrzkiwicz, FRYZJER – Jarosław Felczykowski, POMOCEK FRYZJERA – Grzegorz Wiśniewski, SPRZEDAWCA MEBLI – Jarosław Felczykowski, KELNERKA – Małgorzata Chojnowska-Wiśniewska, DOKTOR FRIDENTHAL – Niko Niakas, OPRAWCY – Małgorzata Abramowicz, Małgorzata Chojnowska-Wiśniewska, Radosław Garncałek, Niko Niakas, Grzegorz Wiśniewski

Opracowanie dramaturgiczne: Géza Morcsányi (Węgry)

Reżyseria światel: József Petó (Węgry)

Tłumaczenie prób: Patricia Pász (Węgry)

PÉTER GOMAI rozpoczął karierę artystyczną od pracy w Telewizji Węgierskiej na stanowisku asystenta reżysera. W 1975 roku uzyskał dyplom reżysera filmowego i telewizyjnego w Akademii Teatralnej i Filmowej w Budapeszcie. Od tego czasu pracuje jako reżyser Telewizji Węgierskiej i – od 1979 roku – jako główny reżyser w jednym z najbardziej znanych teatrów węgierskich, w Kaposvár, a od 1989 w Teatrze Józsefa Katony w Budapeszcie. W dorobku artystycznym reżysera znajdują się spektakle teatralne, a także filmy fabularne. W 2002 roku na festiwalu KONTAKT w Toruniu *Noże w kuroch* w reżyserii Pétera Gothára otrzymały I nagrodę.

21 KWIETNIA (PIĄTEK), GODZ. 19:00
 DUŻA SCENA TEATRU POLSKIEGO
 IM. J. GRZEGORZEWSKIEGO WE WROCŁAWIU

Pułapka

Śmieszny staruszek

WROCŁAWSKI TEATR LALEK

Premiera: 10 lutego 2001

Reżyseria: Wiesław Hejno

Scenografia: Jadwiga Mydlarska-Kowal

Muzyka: Zbigniew Piotrowski

Występują: Józef Frymet, Jolanta Góralczyk, Krzysztof Grębski,

Sławomir Przepiórka, Marek Tatko, Jacek Radomski

Światło: Piotr Jacyk

Dźwięk: Krystian Kopierski

Lalki i dekoracje: Halina Antoniak, Barbara Bakalarczyk, Małgorzata Braszka, Franciszek Janik, Maria Kulesza, Maciej Luściński, Teresa Mak, Iwona Makowska, Jolanta Urbaniak

Przedstawienie uhonorowano:

- w VII ogólnopolskim konkursie na wystawienie polskiej sztuki współczesnej (2001) – nagrodą za scenografię
- na XX Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Lalkowych w Opolu (2001) – I nagrodą za reżyserię, I nagrodą za zbiorową kreację zespołu, III nagrodą za muzykę
- na V Festiwalu Komedi „Talia” w Tarnowie (2001) – I nagrodą jako najciekawszy spektakl festiwalu
- dyplomem Zarządu Głównego ZASP za wybitną zbiorową kreację aktorską w technice lalkowej (2001)
- na XXXVII Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Małych Form „Kontrapunkt” w Szczecinie (2002) – nagrodą Magnolii przyznawaną przez miasto Szczecin, nagrodą dziennikarzy akredytowanych przy przeglądzie za oryginalną inscenizację klasyki współczesnej i mistrzostwo zbiorowej animacji

W tym samym czasie, [...] (lato-jesień 1963), rodzi się na warsztacie Różewicza *Śmieszny staruszek* (druk 1964, wystawienie 1965). Autor zarzekać się będzie potem, że to „nie monolog”, choć tylko jedna postać w owym dramacie obdarzona jest głosem. I raz jeszcze autor wie, co mówi: to nie monolog. Mamy tu bowiem do czynienia z kolejną wcale bogato zinstrumentowaną propozycją teatralnej partytury, tyle tylko że zbudowanej na przewrotnym kontrapunkcie: osobliwie wzbogacona intymność będzie tu obdarzona głosem, a niemo, choć zgłębliwie, anonimowo, lecz agresywnie jawić się będzie równoważna dramatycznie i scenicznie sfera społecznej mimikry.

JÓZEF KEJERA *Panorama dramatu*

22 KWIETNIA (SOBOTA), GODZ. 18:00
OŚRODEK GROTOWSKIEGO

Śmieszny staruszek

Sztukę *Do piachu* rozumiemy jako swoisty raport z lasu, z czasu apokalipsy, z czasu „kiedy Bóg człowieka opuścił”. Raport niezwykle współczesny, tak więc na daleki plan zeszyły sprawy Armii Krajowej, lub prawie w naszej realizacji nie istnieją. Swoiście pojmowaliśmy przestrzeń tego dramatu, a co za tym idzie przestrzeń teatru. W czasie Apokalipsy wszystko ulega odwróceniu, zamazaniu, dawne przestrzenie oddzielone tym co sakralne i tym co sprofanowane, tu zlewają się w jedną. I jak mówi Komendant: śpimy razem, jemy razem, sramy razem, pijemy razem i razem zabijamy. Rozgrywamy dramat na ruchomej lawecie – platformie. Aktorzy noszą na plecach las – ciężkie bale świerkowe. Pośrodku stoi oś światła, która ciągle ginie lub przykryta jest półtuszą świńską. To wszystko opatrzyliśmy poetyckim komentarzem, idąc zresztą za intencją poety: *Pieśnią o życiu i śmierci korneta Krzysztofa Rilkego*.

Do piachu

TEATR PROVISORIUM I KOMPANIA TEATR

Premiera: 14 grudnia 2003

Reżyseria: Janusz Opryński, Witold Mazurkiewicz

Muzyka: Borys Somerschaf

Konsultacja scenograficzna: Tomasz Bułhak, Jerzy Rudzki

Światło i dźwięk: Jan Piotr Szamryk, Jarosław Rudnicki

Występują: Jacek Brzeziński, Witold Mazurkiewicz, Jarosław Tomica,

Michał Zgiet oraz Borys Somerschaf

Tę realizację dramatu *Do piachu* pojmujemy również jako swoistego rodzaju trzecią część tryptyku. Jest chyba jakaś tragiczna kontynuacja: od *Józia z Ferdynurke*, poprzez młodego Törlessa do wiejskiego głupka Walusia. To jakaś bolesna opowieść o kawałku naszej dwudziestowiecznej historii.

JANUSZ OPRYŃSKI, WITOLD MAZURKIEWICZ

22 KWIEŃNIA (SOBOTA), GODZ. 20:00
SCENA WROCLAWSKIEGO TEATRU WSPÓŁCZESNEGO

Do piachu

23 KWIETNIA (PIĄTEK), GODZ. 19:00
 DUŻA SCENA TEATRU POLSKIEGO
 IM. J. GRZEGORZEWSKIEGO WE WROCŁAWIU

Kartoteka

TEATR NARODOWY W WARSZAWIE

Premiera: 29 maja 1999

Reżyseria: Kazimierz Kutz

Scenografia: Jerzy Kalina

Opracowanie muzyczne: Mirosław Jastrzębski

Występują: BOHATER – Zbigniew Zamachowski, MATKA – Teresa Budzisz-Krzyżanowska, OJEC – Jan Englert, CHÓR STARCÓW: STARZEC PIERWSZY – Andrzej Blumenfeld, STARZEC DRUGI – Józef Duriasz, STARZEC TRZECI – Zbigniew Bogdański (gościnnie), SEKRETARKA – Joanna Kwiatkowska-Zduń, OLGA – Beata Ścibakówna, WUJEK – Waldemar Kowński, GÓRNIK – Czesław Lasota (gościnnie), GOŚC w CYKLISTÓWCE – Sławomir Federowicz (gościnnie), GOŚC w KAPELUSZU – Mirosław Konarowski, PAN z PRZEDZIAŁKIEM – Jerzy Łapiński, GRUBY – Arkadiusz Janiczek, KELNERKA – Bożena Stachura, PANI PIERWSZA – Sylwia Nowiczewska, PANI DRUGA – Ewa Konstancja Bułhak, TULISTA KOBITA – Wiesława Niemyska, DZIEWCZYNA – Magdalena Warzecha, NAUCZYCIEL – Marek Barbasiewicz, PRZYJACIEL z DZIECINSTWA – Leszek Zduń, CHŁOP – Paweł Tołwiński, MŁODY MĘŻCZYZNA – Artur Żmijewski, DZIENNIKARZ – Arkadiusz Janiczek

Asystenci reżysera: Mariusz Bieliński, Monika Powałisz

Asystentki scenografa: Jadwiga Michalska, Anita Świderek
 Realizator światła: Krzysztof Trzaskowski
 Realizator dźwięku: Mariusz Maszewski
 Inspicjent: Krzysztof Kuszczak
 Sufler: Alina Wieczorkowska

Kiedy dziś czyta się *Kartotekę*, zdumiewa jej nieustanna uroda. I łaskawość czasu, który ją mało nadwątlil. Ten utwór nadal skrzy się współczesnymi odniesieniami i niespodziewanymi asocjacjami. *Kartoteka* nadal daje się przyporządkować dzisiejszej rzeczywistości; jest świeża i znacznie zabawniejsza niż onegdaj. Ba! Odnosi się wrażenie, że czas krystalizował *Kartotekę* w drapieżną komedię. Jakieś figlarne diabelstwo zakłęte jest w tej sztuce; choć cała utkana z naszych polskich nitok – peryferyjnych, zdawałoby się – szybuje nadal wysoko. Może jeszcze bardziej niż dawniej, bo Polska poleciała znieścacka swoją niespodziewaną trajektorią, może nie tragiczną, jak dawniej bywało, ale równie absur-

dalną, a więc i potencjalnie śmieszną. W arcydramacie Tadeusza Różewicza wzniosłe stereotypy starych polskich dramatów przeobrażają się w cmentarzysko umarłych absurdów, które, niczym Dzwon Zygmunta, obijają się o stare i nowe zwoje naszych komórek, by uprzytomnić nam prawdziwą urodę mazowieckiego bezkresu. Nonsensu. Bo kraj po popiętych dewaluacjach – po wojnach, po komunizmie, po stanie wojennym i po „Solidarności” – z których niewiele wyszło z ocalałą głową. Dlatego, po dwóch wojnach i trzech pogrzebach ideologii – co prawdopodobnie jest dawką ponad pojemność człowieka – poczucie absurdu jest u nas bardziej uprawnione niż gdzie indziej. Dlatego przewartościowanie ludzkich zdarzeń i losów w struktury komediowe wydaje się być następstwem oczywistym. Reżyser sięgający dziś po *Kartotekę* wchodzi w przestrzenie skomplikowane, ale i atrakcyjne. Uwolniona forma, odcedzona od byłych sentymentów, może podjąć romans z dawno umarłymi klasykami. I po obywatelsku powiedzieć im – dzień dobry! Witajcie w naszej szalupie!

KAZIMIERZ KUTZ
 Warszawa, 19 kwietnia 1999

Kartoteka

Duszyczka

na podstawie poematów *Duszyczka* i *Et in Arcadia ego*

TEATR NARODOWY W WARSZAWIE

Premiera: 30 stycznia 2004

Adaptacja sceniczna, reżyseria, scenografia: Jerzy Grzegorzewski

Kostiumy: Barbara Hanicka

Muzyka: Stanisław Radwan

Światło: Mirosław Poznański

Realizacja fresków: Robert Sarlej

Występują: R – Jan Englert, ŚWIĄDEK – Waldemar Kownacki, AKTORKI – Anna Chodakowska, Beata Fudalej, Anna Gryszkówna, Anna Ułas, Magdalena Warzecha, KONTRABAS – Roman Ziobro/Maciej Szczyciński

Inscjipient: Ewa Dworecka

Asystentka reżysera: Wiesława Niemyska

Asystentki scenografa: Jadwiga Michalska, Anita Trzaskowska

Realizatorzy światła: Zbigniew Szulim, Korneliusz Wieczorek

Realizatorzy dźwięku: Rafał Barański, Mariusz Maszewski

Gorączkowy rytm monologu mężczyzny w średnim wieku wyraża świadomość współczesnego człowieka, rozdartego pomiędzy pamięcią utraconych wartości kultury, intensywnością erotycznego doznania i poczuciem absurdu śmierci. Adaptacja Jerzego Grzegorzewskiego łączy *Duszyczkę*, poemat prozą Tadeusza Różewicza z 1977 roku z poematem *Et in Arcadia ego* z 1961 roku.

Formę *Duszyczki* można uznać za odpowiednik techniki malarskiej polegającej na nierównomiernym przecieraniu różnych warstw farby. Taką „przecierką” są asocjacyjnie przywoływane retrospekcje, układające się bez zachowania związku przyczynowo-skutkowego w ciąg swobodnych skojarzeń. Obraz ostateczny tworzy się na przecięciu motywów, wątków i tematów. W perspektywie XX wieku nie ma przeszkód, by śmierć sąsiadowała z prokreacją, prostytutka z miłością i zdradą, choroba z pożądaniem, kultura popularna z malarstwem, coca-cola z muzeum. Wątpliwym jest natomiast sąsiedztwo ciała i duszy. *Duszyczka*, animula, spętana nienasyconym ciałem i jego popędów, nie znajduje wyzwolenia w żadnym dziele sztuki i jest kolejnym wcieleniem Różewiczowskiego Nic. Tego Nic, z którego „zwlóczy się ciało”, gdy zamienia się ono w „zwlóki”.

ROBERT CIEŚLAK „Duszyczka” – czytanie..., oglądanie...

24 KWIEŃNIA (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 19:00

25 KWIEŃNIA (WTOREK), GODZ. 19:00

PODZIEMIE, PL. NOWY TARG 1

Duszyczka

20 kwiecień (czwartek)

18:00, 20:00 *Odchodzi* – Scena Plastyczna KUL, reżyseria: Leszek Mądzik [SCENA WROCLAWSKIEGO TEATRU WSPÓLczesNEGO]

21 kwiecień (piątek)

11:00 Spotkanie autorskie Tadeusza Różewicza [INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ UNIWERSYTETU WROCLAWSKIEGO, SALA IM. W. NIEBUJKA]

19:00 *Palapka* – Teatr im. W. Horzycy w Toruniu, reżyseria: Péter Gothár [DUŻA SCENA TEATRU POLSKIEGO IM. J. GRZEGORZEWSKIEGO WE WROCLAWIU]

22 kwiecień (sobota)

11:00 „Jak powstawała moja poetyka” – dyskusja z udziałem literaturoznawców i krytyków kultury, połączona z prezentacją filmu *Zabawy przyjemne i pożyteczne Tadeusza Różewicza, Geta-Stankiewicza i...*, 2006; prowadzenie: prof. Jacek Łukasiewicz [OSRODEK GROTOwSKIeGO]

18:00 *Śmieszny staruszek* – Wrocławski Teatr Lalek, reżyseria: Wiesław Hejno [OSRODEK GROTOwSKIeGO]

20:00 *Do piachu* – Teatr Provisorium i Kompania Teatr, reżyseria: Janusz Opryński [SCENA WROCLAWSKIEGO TEATRU WSPÓLczesNEGO]

23 kwiecień (niedziela)

11:00 „Archipelag Różewicz” – dyskusja z udziałem twórców zaproszonych spektakli, prowadzenie: Jan Różewicz [OSRODEK GROTOwSKIeGO]

19:00 *Kartoteka* – Teatr Narodowy, reżyseria: Kazimierz Kutz [DUŻA SCENA TEATRU POLSKIEGO IM. J. GRZEGORZEWSKIEGO WE WROCLAWIU]

24 kwiecień (poniedziałek)

11:00 „Tadeusz Różewicz w teatrze: budowniczy czy burzyciel?” – dyskusja z udziałem prof. Grzegorza Niziołka, prof. Janusza Deglera, prof. Zbigniewa Majchrowskiego, prowadzenie: prof. Dobrochna Ratajczakowa [OSRODEK GROTOwSKIeGO]

17:00 Kino Teatralne, Cykl „Tadeusz Różewicz”
Do piachu, reżyseria: Kazimierz Kutz, 1990 [OSRODEK GROTOwSKIeGO]

19:00 *Duszyczka* – Teatr Narodowy, reżyseria: Jerzy Grzegorzewski [PODZIEMIE, PL. NOWY TARG 1]

25 kwietnia (wtorek)

19:00 *Duszyczka* – Teatr Narodowy, reżyseria: Jerzy Grzegorzewski [PODZIEMIE, PL. NOWY TARG 1]

PATRONAT:

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Kazimierz Michał Ujazdowski
Marszałek Województwa Dolnośląskiego,
Paweł Wróblewski

ORGANIZATORZY

Ośrodek Kultury i Sztuki
we Wrocławiu

Ośrodek Badań Twórczości Jerzego Grotowskiego
i Poszukiwań Teatralno-Kulturowych
we Wrocławiu
Argomedia Production

ZREALIZOWANO ZE ŚRODKÓW

Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP
oraz
Samorządu Województwa Dolnośląskiego

Argomedia
Production
Ludmila Zuzak

ENERGIA PRO

OSRODEK BADAŃ
TWÓRCZOŚCI
JERZEGO GROTOwSKIeGO
I POSZUKIWAŃ
TEATRALNO-KULTUROwYCH

Rynek Ratusz 27, 50-101 Wrocław
tel. 71 34 45 30, faks 71 34 34 267
www.grotcenter.art.pl
sekretariat@grotcenter.art.pl